

[Axel Kristensen.]

lige selv skulde bygge eller bare skulde støtte Boligbyggeriet og tage en Del af eller hele den utvivlsomt meget store Risiko, der er ved at bygge nu, eller om man skal søge Opgaven løst ved privat Boligbyggeri eller maaske ved en Mellemting som det saakaldte sociale Boligbyggeri.

Man kan som Regel lære en hel Del af at se paa Fortiden, og ser man paa den, kan det fastslaas, at i 1930'erne gik man fra Boligmangel til Overskud af Boliger, væsentligst gennem privat Boligbyggeri, idet det sociale Boligbyggeri i denne Periode ikke havde nogen afgørende Andel i Byggeriet. Ser man paa Krigsaarene og Aarene derefter, hvor socialt Boligbyggeri har haft meget lette Vilkaar økonomisk, saa lette som tænkes kan, har Byggeriet dog ikke været stort nok, og trods de langt ringere Vilkaar, det private Boligbyggeri har haft, har dette dog i 1947 udført 67 pCt. af de Lejligheder, der er blevet bygget. Disse Kendsgerninger maa stærkt opfordre til at begrænse Restriktionerne til det mindst mulige, nemlig til blot at hindre ethvert unødigt Forbrug af Materialer og Arbejdskraft samt til at give de forskellige Former for Byggeriets Organisering lige Vilkaar, saaledes at det praktiske Liv giver de forskellige Former Chancen og gennem Konkurrencen bestemmer, hvilke der skal anvendes.

Om selve Formen kan det ikke stærkt nok fremhæves, at det er uhyre vigtigt, den bliver saadan, at der skabes en Retstilstand, og det vil sige, at det ikke er Staten, der gennem nogle Embedsmænd efter et Skøn i de enkelte Tilfælde træffer Beslutning om, hvem der maa bygge, og hvad der maa bygges.

Jeg vil gerne — uden paa nogen Maade at overdrive — sige, at det er en absolut Forudsætning for Folkestyrets Livsmulighed, at det paa alle de mange Omraader, hvor vi under Krigen brugte individuelle Afgørelser, lykkes at gaa over til generelle, saaledes at Borgerne ved, hvad der er tilladt, og hvad der ikke er tilladt, og saaledes at Borgerne overhovedet ved, hvad der foregaar, og derved bliver i Stand til at tage Standpunkt for og imod de nuværende Tilstande. Paa Grund af, at det endnu ikke er lykkedes at skabe økonomisk Balance og Indgrebene derfor er mere omfattende og hyppigere skiftende, er det ikke muligt at skabe Retstilstande ved ganske enkelt at lave en Lov, der fastslaar, hvad der er lovligt. Man maa desværre derfor nøjes med det næstbedste, nemlig i Virkeligheden at tillade en Minister at udstede Love i

Form af Bekendtgørelser, indeholdende generelle Regler. Men ogsaa paa denne Maade er det muligt at skabe et Retsgrundlag. Borgerne kan paa denne Maade vide, hvad der er tilladt, og hvad ikke, alle Borgere er ligestillet, og Rigsdagen kan følge, hvad der sker, og gribe ind, hvis Ministeren handler mod Rigsdagens Opfattelse af, hvad der er rimeligt. Dette er derimod ikke Tilfældet, dersom man løser Opgaven gennem individuelle Afgørelser af mange forskellige Embedsmænd, hvis personlige Skøn og Indstilling selv med den bedste Vilje ikke kan undgaa at faa Indflydelse paa Afgørelsen.

Det er ud fra disse Forudsætninger, vi har udarbejdet det Forslag, vi her i Dag forelægger.

Ved den hittidige Administration af Byggeriet i Henhold til Vareforsyningsloven har man praktisk talt ikke nægtet Tilladelse til almindeligt Boligbyggeri. Dette sammen med en ubegrænset Finansiering igennem Statsboligfondslaan har fremkaldt den Tilstand, at der er paabegyndt langt mere Boligbyggeri, end det er muligt at gøre færdigt inden for normal Byggetid, idet Materiale-mængden og Arbejdskraftmængden ikke slaar til.

Den i 1946 gennemførte Lov om Finansiering af Boligbyggeri giver Mulighed for at faa 95 pCt. af Udgifterne dækket gennem Statslaan og Kommunelaan, og de resterende 5 pCt. kan faas gennem Lejerindskud; det er endvidere saaledes, at hvis Byggeriet paa Grund af manglende Materialer sinkes og dermed fordyres, forhøjes Laanene tilsvarende. Der er altsaa ingen som helst Risiko for dem, der paabegynder det saakaldte sociale Boligbyggeri, men da der naturligvis er betydelige Indtægter forbundet med dette Byggeri, er der ogsaa en betydelig Interesse i at starte det, og derfor er Mængden, der blev startet, for stor i Forhold til Mulighederne for at faa det fuldført.

Dette medførte de saakaldte Byggestop. Det sidste blev givet i Sommeren 1947, det var meget skarpt og gik ud paa midlertidigt at forbyde Paabegyndelse af Byggeri. Samtidig indførtes strenge Regler for Indkøb af Materialer, for at sikre disse for det igangværende Byggeri, idet der dog nedsattes et Dispensationsudvalg, der skulde bedømme Arbejdskraftforholdene og ud herfra give Indstilling om Dispensationer. Hvor paradoksalt det end lyder, har den senere Tids Opgaver, ud over Besparelserforanstaltninger med Hensyn til Materiale, altsaa været at begrænse Igangsætningen af Boligbyggeri, saaledes at den kom til at svare til, hvad der inden for normal